

dadelijk in 't oog door haar bevallige kuif. Bij hetzelfde troepje waren ook goudhaantjes, die aardige lilliputters, de *Europeesche colibrictjes*. Ze hebben ook al, evenals de boomkruipers, hetzelfde ambacht als de meezen. Het zijn alle leden van hetzelfde gilde, het gilde der houtzuiveraars. En in den slechten tijd, in den barren winter gaan ze veelal op ééne gezelschapskaart op werk uit, vaak onder aanvoering van een bonten specht. Ze doen elkander geen concurrentie, zooals we reeds gezien hebben, en daarom gaat het ook heel verdraagzaam toe, althans zoolang ieder nog vindt, wat hij zoekt. De goudhaantjes kruipen tusschen de naalden; de meezen zijn daartoe te groot.

Nu toch eenmaal in hoofdzaak de aandacht op de meezen gevallen is, dient ook de laatste van ons inlandsch zevental genoemd te worden, ofschoon men haar in een

wintertooneeltje nooit zal aantreffen. Het is de baardmees; de mees van het riet; de eenige van de familie, die in den herfst ons land verlaat. Ook in andere opzichten blijft ze den echten meezenaard niet getrouw, wijl ze niet bij voorkeur dierlijk voedsel gebruikt, maar ook veel zaden van waterplanten eet. De andere meezen — tenminste vele soorten — zullen enkel in hoogen nood naar een zaadje pikken. 't Is overigens een mooie vogel, de baardmees, en heel eigenaardig geteekend aan haar kopje met de lange, echt Engelsche bakkebaarden. 't Is jammer, dat ze zwart zijn.

Evenals de zwarte mees behoort ze tot de zeldzaamste soorten en mag men het wel tot een buitenkansje rekenen, als men haar 's zomers tusschen het riet eens te zien krijgt.

Lochem.

W. W. KOLVOORT.

HET TERRARIUM.

Wie met het vervaardigen van zijn terrarium zoover gereed is, dat hij aan 't opsieren en vullen kan gaan denken, moet vroeg in 't voorjaar naar de heide of naar 't duin. Daar steken we eerst een paar flinke plaggen uit, met struikheide begroeid; niet diep, maar toch zoo, dat we flink wortels aan de struik hebben; daarna een brok met dopheide bezet. Beide heidesoorten kunnen we gemakkelijk aan de nietige, nu nog vale blaadjes onderscheiden; bij de struikheide staan, of liever liggen ze als kleine schubjes over elkaar; bij de dopheide staan ze in kransen om de stengels, zoodat tusschen elke krans een eindje hout, 't stengelid, te zien is.

Heide om deze tijd, of vroeg in 't voorjaar, met de wortels uitgestoken bloeit in een goed doorlucht en goed verzorgd terrarium, dat het een lust is; later in 't jaar uitgegraven, houden ze 't binnenshuis niet uit. Al valt bij 't naar huis vervoeren het zand van de wortels, ze groeien er even goed om op, als men de plantentrommel van binnen maar eenigszins vochtig en *niet* te vast gesloten houdt. Maar 't zand uit de trommel moet met de plantjes in het terrarium gebracht worden, want daar zit iets in, dat de heidewortels niet missen kunnen bij 't opnemen van voedsel.

In 't midden, of in een hoek van de bodem, dient een drinkbakje ingegraven te worden, en wel zoo, dat de diertjes er gemakkelijk bij kunnen komen. Steentjes, die een helling er in vormen, moeten aan één zijde boven 't water uitsteken; dat is vooral aanbevelenswaardig, omdat de dieren anders te veel water meeslepen en zoodoende de grond rondom 't bakje tot modder maken.

We spreken nu namelijk over een *droog* terrarium; dat moet ieder die plezier van zijn werk wil hebben goed in 't oog houden. Meestal stoppen jeugdige liefhebbers kikkers, padden, ringslangen, hagedissen en hazelwormen in één kast bij elkaar; de eerste moeten steeds een vochtige, liefst natte verblijfplaats hebben, met veel bad- en drinkwater; de laatste een droge, zonnige woning, met zoo weinig mogelijk water. En dan beklagen ze zich nog dat hun hagedissen in ons vochtig najaar eensklaps niet meer verkiesen te eten, en langzaam wegwijnen! De vochtigheid heeft ze ziek gemaakt, en ze komen er alleen weer van

op, als ze spoedig een diepe, droge laag warm zand krijgen, en tevens zoo vaak mogelijk een zonnebad.

In een droog terrarium behoort de bodem met los, fijn zand te zijn bedekt; er moeten een paar groote steenen met platte kant in liggen, waarop de hagedissen, hazelwormen en jonge slangen, want dat zijn de voornaamste bewoners van zoo'n terrarium, zich kunnen zonnen; als die steenen goed doorwarmd zijn, wat bij heldere zonneschijn al gauw het geval is, zijn ze zelden onbezet.

Ook moeten de planten van het terrarium tegen 't opkruipen kunnen, anders is er te veel werk met vernieuwen. Daarom zijn die taaie, veerkrachtige heidekruiden een doelmatige bezetting; fijn van vertakking en sierlijk van bloei zijn ze op de koop toe.

Wie 's winters bloei wil hebben, kan in een bloemwinkel een paar potjes Erica koopen; dit is een buitenlandsche heidesoort, die van November tot Februari de uitstalkasten der bloemwinkels siert.

Dan zijn lage cactus-soorten goede terrarium-planten; ook groote slangen drukken die niet licht stuk, en ze verlangen niet veel vocht of beter gezegd: ze kunnen maar zeer weinig water verdragen; wel veel zon en licht.

Ook een grassoort van de heide, *Molinia caerulea*, die 's zomers hoogopliggende zoden vormt, is een dankbare terrariumplant; trouwens elke harde stevige en toch sierlijke duin- of heiplant, duindoorn b.v., kan een poos dienst doen. Afwisseling is echter altijd gewenscht; al was 't maar alleen voor ons zelf, om zoo successievelijk wat planten, die men anders niet alle dag ziet, nauwkeurig te leeren kennen.

Is 't huisje klaar, dan moeten we nog de bewoners machtig zien te worden. Er zijn in ons land twee soorten hagedissen, de gewone duin- of heihagedis, *Lacerta agilis*, en de kleine hagedis, *Lacerta vivipara*.

De eerste is door ons heele land verspreid en wel op hooge gronden; maar ook op de dijken langs de groote rivieren, waarin spleten tusschen de steenen een geschikte schuilplaats bieden, is het diertje vaak aangetroffen. o. a. vlak bij Amsterdam aan de Zeeburgerdijk. Ze zijn er waarschijnlijk heengevoerd met het zand waarvan de dijk is opgeworpen.

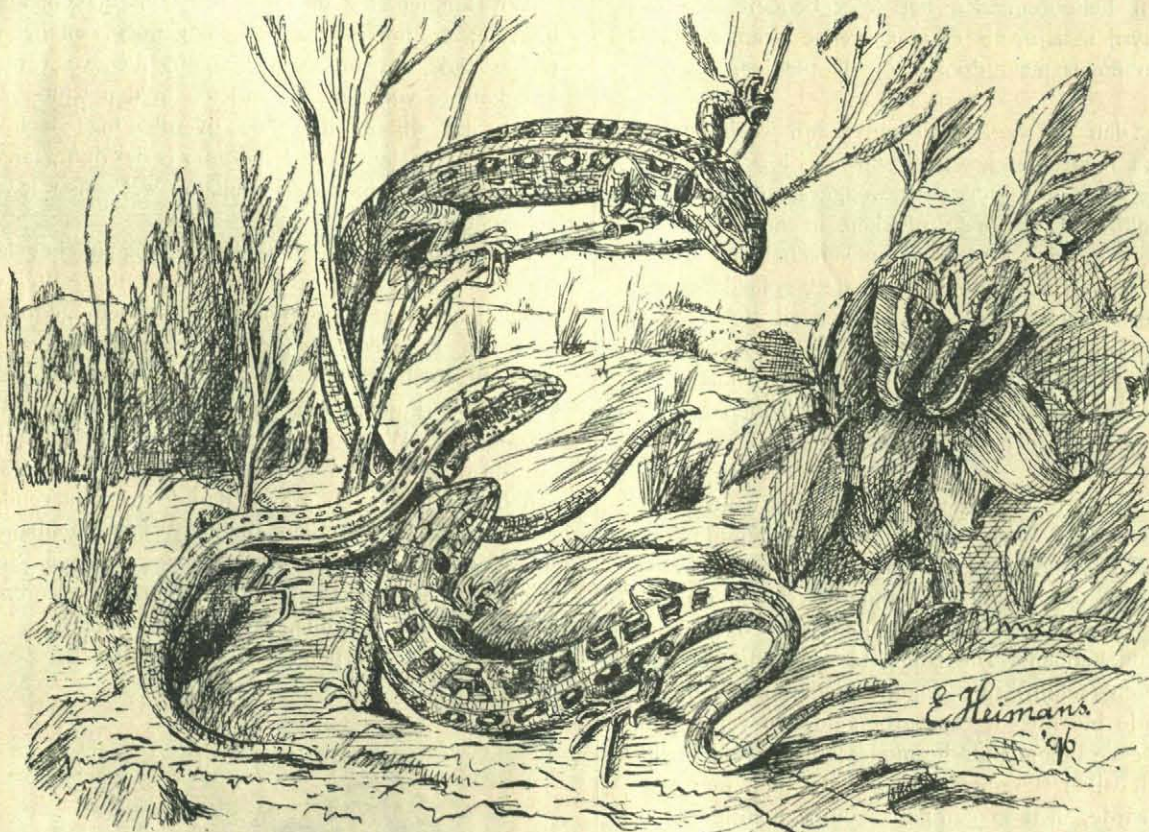
Half Maart, of, als de weersgesteldheid zeer nat en koud is, uiterlijk in 't begin van April komt de hagedis te voorschijn. Het schijnt zeker te zijn, dat zich eerst de jongen vertoonen, daarna de oude mannetjes, in 't voorjaar kenbaar aan hun groene zijden, en dan, een week later, pas de wijfjes. April en Mei is de beste vangtijd; na deze maanden verdwijnen de hagedissen, vooral bij groote hitte, soms spoorloos; op plaatsen waar men vroeger honderden zag, is dan geen enkele flinke hagedis meer te vinden; 't is niet onmogelijk dat de meeste volwassen dieren, behalve een winterslaap ook een zomerdutje doen. Tegen 't einde van Juli komen ze meest weer uit hun schuilhoeken te voorschijn.

Schuilplaatsen, in de vrije natuur diepe gangen in 't

gekocht te worden desnoods, net zoo goed als mollen.

Op witjes zijn ze dol, en rupsen, liefst gladde, zijn hun een lekkernij; spinnen eveneens, maar in de gevangenschap stellen ze zich ook met wormen tevreden; voor afwisseling van spijs te zorgen, is evenwel steeds aan te bevelen voor deze diertjes; die hebben ze net zoo goed noodig als voor menschen.

Bij 't vangen, wat met de hand of met een net geschieden kan, maar altijd een groote mate van vlugheid, behendigheid en gevatheid bij de jagers onderstelt, moet men er vooral oppassen, 't diertje niet bij zijn staart te grijpen. Die breekt daarbij licht af, maar groeit ook weer aan; ten minste als 't dier goed en overvloedig voedsel krijgt. Die afgebroken staart schijnt zelf een dier te zijn, zoo heftig beweegt

Gewone hagedis, *Lacerta agilis* (wijfje) onder en boven; in 't midden: de kleine hagedis (*Lacerta vivipara*), loerend op *Bombyx quercus*.

losse zand of in 't gewirwar van boomwortels, zijn voor hagedissen een levensbehoefte; daarom mogen die in een terrarium nooit ontbreken.

Is 't zand los genoeg, dan graven ze zich er wel een; maar zijn er veel dieren in één woning, dan trapt de een dicht, wat de ander open maakt. Een van onder uitgeholde steen, of een groote kurk, een omgekeerd bloempotje, door mos bedekt, nemen ze dankbaar aan.

Drinken doen hagedissen heel vaak; in de vrije natuur is 's morgens hun eerste werk, de dauw van de bladeren te likken. Als 't in lang niet geregend of gedauwd heeft, zijn ze in de buurt van plassen of kommen in duin en hei meest in veel grooter aantal aan te treffen dan gewoonlijk. Vergeet dus nooit drinkwater te geven, maar niet veel.

Als voedsel gebruikt de hagedis bijna uitsluitend insecten; hij is daardoor een van de nuttigste diertjes voor onze landbouwers; hij behoorde beschermd, gelokt, gekweekt,

't ding zich na 't afbreken; maar al trekt dit maar één oogenblik uw aandacht, 't is lang genoeg, om de rest van 't beest, en daar was 't toch eigenlijk om te doen, het ontsnappen mogelijk te maken.

Jonge dieren zijn veel levendiger in 't terrarium dan de ouden; twee oudjes en een stuk of vier jongen van dezelfde soort geven al heel wat leven en beweging tusschen de struiken. Maar breng geen jonge exemplaren van de kleine hagedis (*Lacerta vivipara*) bij de heihagedis (*Lacerta agilis*) onder één dak; anders verdwijnen de eerste spoedig in de magen van hun sterkere naamgenooten. Als ge een jonge *Lacerta vivipara* vangt, (die is aan de bronskleur en de oranje met zwart gestippelde keel en buik wel te kennen,) breng die dan eerst een poos afzonderlijk onderdak. Die moet ook meer water hebben en kan wel met jonge kikkers samen wonen in een vochtig terrarium. Maar daarover later.

E. Hs.